

Dosarul nr. 1ra-637/2022
1-21136488-01-1ra-26042022

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte - Timofti Vladimir

Judecători - Cobzac Elena, Țurcan Anatolie, Plămădeală Ghenadie și Miron Aliona

judecând, fără citarea părților recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de circumscripție Bălți, Formusatii Andrei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2022, în cauza penală privindu-l pe

Tinei Alexandru xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 15.09.2021-14.12.2021;
2. Instanța de apel: 03.01.2022-16.02.2022;
3. Instanța de recurs: 26.04.2022-27.09.2022.

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Ocnița din 14 decembrie 2021, Tinei Alexandru, a fost recunoscu vinovat și condamnat în baza art. art. 186 alin. (2) lit. c), d); 186 alin. (2) lit. c), d); 84 alin. (1) Cod penal la 1 (unu) an 9 (nouă) luni închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

A fost admisă acțiunea civilă și s-a dispus încasarea din contul lui Tinei Alexandru a prejudiciului material în beneficiul lui Saranciuc Clavdia în sumă de 6000 lei și Rezneac Raisa - 4000 lei.

1.2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Tinei Alexandru la 31.07.2021 în intervalul orelor 14:00-15:00, aflându-se în localitatea xxxxx, urmărind scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, acționând cu intenție directă, folosindu-se de faptul că nu este observat de nimeni, a pătruns în domiciliu lui Saranciuc Clavdia, de unde a sustras pe ascuns mai multe bunuri și anume: 9 (nouă) perne învelite cu material alb la preț total de 900 lei; un frigider de model vechi ne funcțional la preț de 500 lei; un frigider vechi la preț de 1000 lei; mașină de cusut neagră la preț de 500 lei; așternut pentru pat (țesut) la preț de 100 lei; o căldare (emailată) la preț de 120 lei, iar cu bunurile sustrate a părăsit locul comiterii faptei, cauzându-i părții vătămate Saranciuc Clavdia, un prejudiciu material în proporții considerabile, în valoare totală de 3120 lei, acțiuni încadrate la art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal, cu calificativele *furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, prin pătrundere în locuință cu cauzarea de daune în proporții considerabile;*

Tot el, în perioada cuprinsă 17.07.2021 - 06.08.2021, în împrejurări nestabilite de către organul de urmărire penală, urmărind scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, prin deteriorarea inelului de la lacătul agățător, a pătruns în interiorul domiciliului ne locativ al lui Rezneac Raisei, situat în localitatea xxxxx, de unde a sustras două frigidere vechi la prețul de 1000 lei fiecare și două plite pentru sobă la prețul de 250 lei fiecare, cauzându-i părții vătămate Rezneac Raisa, un prejudiciu material în proporții considerabile, în valoare totală de 2500 lei, acțiuni încadrate la art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal, cu calificativele *furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, prin pătrundere în alt loc pentru depozitare, cu cauzarea de daune materiale în proporții considerabile.*

2. Sentința, menționată, a fost atacată cu *apel* de către avocatul Lunga Galina prin care a solicitat stabilirea în privința lui Tinei Alexandr a unei pedepse non-privative de libertate, ținându-se cont de cumulul circumstanțelor atenuante cum ar fi: recunoașterea de către inculpatul Tinei Alexandru a vinovăției, căința lui sinceră, prezența la întreținere a unui copil minor, dorința de a restitui prejudiciul material cauzat părților vătămate prin infracțiune, pe care instanța nu li-a luat în considerație ca circumstanțe atenuante la individualizarea pedepsei penale.

3. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2022 a fost admis apelul, casată sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului, stabilit pentru prima instanță, prin care în temeiul art. 107 alin. (1) Cod penal a fost înlăturată răspunderea penală a lui Tinei Alexandru în baza art. art. 186 alin. (2) lit. c), d); 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal, conform art. 2 alin. (1); (3) a Legii RM privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, cu încetarea în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod procedură penală.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute fără modificări.

3.1 În motivarea soluției adoptate instanța de apel a constatat că, prima instanță cercetând baza probantă administrată pe caz, în corespundere cu art. 364¹ alin. (4) Cod procedură penală, prin încheierea protocolară din 14.12.2021 a admis cererea reieșind din faptul, că din probele administrate rezultă că faptele îi sunt dovedite, iar în cauză sunt suficiente date cu privire la personalitatea sa, ce ar permite stabilirea corectă a pedepsei penale, după care a recurs la interogarea inculpatului și a părților vătămate Saranciuc Clavdia și Raznic Raisa potrivit regulilor de audiere a martorului.

Tot odată, reieșind din faptul, că la data examinării apelului, sunt în vigoare prevederile Legii RM nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, solicitate de inculpat pentru aplicare prin cererea depusă, instanța de apel, în temeiul art. 107 alin. (1) Cod penal, a dispus în temeiul art. 2 alin. (1) și (3) a legii nominalizate, înlăturarea răspunderii penale a lui Tinei Alexandru pe art. art. 186 alin. (2) lit. c), d); 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal, cu încetarea procesului penal.

Astfel, lecturând materialele cauzei și ținând cont de faptul, că inculpatul Tinei Alexandru a comis infracțiunile prevăzute de art. art. 186 alin. (2) lit. c), d); 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal la data de 31.07.2021 și 17.07.2021-06.08.2021, adică până la adoptarea Legii sus menționate, ce constituie infracțiuni mai puțin grave, pedeapsa

prevăzută fiind până la 4 ani închisoare, recunoscându-și vinovăția, înaintând cerere cu privire la examinarea cauzei în procedura simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod pr. penală și demonstrând căința sinceră pentru urmările survenite, în baza cererii depuse în instanța de apel, instanța de apel, în lipsa careva impedimente a considerat posibilă aplicarea amnistiei prin înlăturarea răspunderii penale și încetarea procesului penal.

4. Decizia instanței de apel este atacată cu **recurs ordinar** de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de circumscripție Bălți, Formusatii Andrei care invocând temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală solicită admiterea recursului, casarea deciziei în latura încetării procesului penal, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

4.1 În motivarea recursului ordinar acuzarea invocă:

- instanța de apel urma să aplice în speță o sentință de condamnare a inculpatului cu numirea unei pedepse și liberarea ulterioară de executarea acesteia în legătură cu intervenirea legii cu privire la amnistie;

- adoptată în rezultatul examinării cauzei penale în cazul aplicării prevederilor Legii nr.243, o reprezintă adoptarea unei sentințe de condamnare, acest fapt fiind expres prevăzut la art.389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală - cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal;

- în conținutul prevederilor art.391 Cod de procedură penală, temeiul de încetare - intervenirea amnistiei - nu se regăsește, iar existența circumstanțelor care exclud urmărirea penală, la fel, nu include amnistia ca temei de încetare, prin urmare unica soluție legală este de a pronunța o sentință (decizie) de condamnare în temeiul art.389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală - cu stabilirea pedepsei și liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 Cod penal.

5. *Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.*

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de către recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că este pertinent în speța dată temeiul pentru recurs invocat de recurent și prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume, că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Potrivit art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

Conform art. 415 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, admite apelul, casând sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2), și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.

În corespundere cu art. 414 alin. (1), (2), (5) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Totodată, conform art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod, exceptând doar situațiile când prioritate au reglementările internaționale sau când unele prevederi legale sunt declarate neconstituționale. Potrivit art. 2 alin. (4) Cod de procedură penală, normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.

Astfel, în corespundere cu art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. Potrivit art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit amnistia. Conform art. 285 alin. (2) și (7) Cod de procedură penală, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)–9) din prezentul cod.

Încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinței acesteia. În acest caz, urmărirea penală continuă.

Potrivit art. 350 alin. (1) Cod de procedură penală, dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. Conform art. 332 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 285 alin. (2), instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.

Potrivit art. 384 alin. (1), (3) și (4) Cod de procedură penală, instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată.

Conform art. 389 alin. (1) și (4) pct. 2) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.

Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), alin. (4) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă: descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe, încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului.

Partea descriptivă a sentinței de încetare a procesului penal trebuie să conțină descrierea și motivarea temeiurilor pentru încetarea procesului penal.

Conform art. 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale Codului penal, ea este obligată să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței.

Potrivit art. 396 pct. 2) Cod de procedură penală, dispozitivul sentinței de încetare a procesului penal trebuie să cuprindă dispoziția de încetare a procesului penal și motivul pe care se întemeiază încetarea procesului.

În corespundere cu art. 1 alin. (4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei.

Art. 2 alin. (1) și (4) prescriu că, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art. 1 și nu cade sub incidența art. 6.

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, rejudecând cauza conform regulilor generale, potrivit descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (pct. 4. din decizie): dispunând, neclar, în dispozitiv

că „... în temeiul art. 107 alin. (1) Cod penal a fost înlăturată răspunderea penală a lui Tinei Alexandru în baza art. art. 186 alin. (2) lit. c), d); 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal, conform art. 2 alin. (1); (3) a Legii RM privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, cu încetarea în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod procedură penală ...”, nu a respectat procedura de aplicare a actului de amnistie prevăzută de normele Codului de procedură penală, enunțate supra.

Astfel, consecutivitatea prescripțiilor din art. 1 alin. (1), 7 alin. (1) – (8), 2 alin. (4), 275 pct. 4), 285 alin. (2) și (7), 350 alin. (1), 332 alin. (1) și (5), 384 alin. (1), (3) și (4), 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, atestă clar și concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și până la începerea cercetării judecătorești, când inculpatul consimte (art. 350 alin. (1), 332 alin. (1) Cod de procedură penală).

Ulterior însă, dat fiind că procedura continuă în mod obișnuit (art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală), instanțele de fond și de apel (art. 413 alin. (1), art. 415 alin. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărăsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie doar prin adoptarea sentinței sau deciziei, de condamnare, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată, iar în dispozitiv - cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei (art. 384, 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394, 395 Cod de procedură penală).

În același timp, legiuitorul în prevederile art. 391 Cod de procedură penală (sentința de încetare a procesului penal), nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, cât, de altfel, și a prescripției. Or, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (art. 332 alin. (5), 384 Cod de procedură penală), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau decizii (instanței de apel) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Mai mult, prevederile de drept enunțate nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaționale, pentru a fi exceptate și omise, deci urmează a fi aplicate întocmai (art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală).

Astfel, împrejurările enunțate relevă, în mod clar și evident, că instanța de apel nu a judecat apelul în conformitate cu rigorile prevăzute de lege, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și nemijlocit de motivele casării acesteia, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

6. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de circumscripție Bălți, Formusatii Andrei.

Casează, total, decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2022, în cauza penală privindu-l pe *Tinei Alexandru xxxxx*, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Decizia motivată pronunțată la **27 octombrie 2022.**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie

Miron Aliona